



# Plan Działania dla Miast. Modelowa Lokalność

## Streszczenie

Warszawa 2022



Dokument „Plan Działania dla Miast. Modelowa Lokalność” powstał jako inicjatywa towarzysząca XI sesji Światowego Forum Miejskiego, finansowana ze środków budżetu państwa w ramach dotacji celowej przyznanej na podstawie umowy nr 1/WUF11/DSR/2021 z dnia 21 września 2021 r. pomiędzy Ministrem Funduszy i Polityki Regionalnej a Instytutem Rozwoju Miast i Regionów.



**P**rogram „Plan Działań dla Miast. Modelowa lokalność” (PDM) jest unikatowy w skali europejskiej i światowej. Dotychczas „Plany Działań dla Miast” powstawały który powstał z inicjatywy Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, pod egidą UN-Habitat dla konkretnych, wybranych miast. Przyjęte w Polsce podejście, przy okazji organizacji 11. sesji Światowego Forum Miejskiego umożliwiło pokazanie bogactwo doświadczeń polskich miast. Program łączy miasta, które w różnorodny sposób odpowiadają na lokalne wyzwania zgodne z celami zrównoważonego rozwoju określonymi w Agendzie 2030. Dokument zostanie symbolicznie podpisany 28 czerwca 2022 r. w Katowicach, w czasie 11. sesji Światowego Forum Miejskiego, czyli prestiżowej międzynarodowej konferencji organizowanej przez UN-Habitat. PDM jest również projektem strategicznym przewidzianym w Krajowej Polityce Miejskiej 2030, a jego uzupełnieniem jest także podręcznik pokazujący dobre praktyki wypracowane już przez polskie miasta w ostatnich latach, aby mierzyć się z wyzwaniami w 17 celach, w tym ubóstwem mieszkańców, nierównościami społecznymi, barierami w rozwoju gospodarczym czy zmianami klimatu.

Uczestnikami Programu są zróżnicowane wielkościowo polskie miasta (tj. miasta na prawach powiatu, gminy miejskie i miejsko-wiejskie). W wyniku wielotorowego naboru do programu przystąpiło ich 104. Uczestnicy są objęci strategicznym wsparciem eksperckim. Miasta zostały włączone do programu na podstawie jednej z trzech ścieżek kwalifikacji: w naborze otwartym (35 miast), eksperckim (34 miasta) oraz poprzez sieci edukacyjne (35 miasta). Przy wsparciu doradczym opracowały one Raporty mające na celu ukazanie dotychczasowej indywidualnej drogi do „Modelowej lokalności” oraz przedstawienie projektu wybranego do realizacji w ramach Programu. Wynikiem udziału każdego z miast w programie jest realizacja zgłoszonego projektu w terminie do końca 2022 r., chociaż znaczna liczba projektów będzie kontynuowana także w kolejnych latach. Każdy projekt wpisuje się w co najmniej jeden zadeklarowany Cel Zrównoważonego Rozwoju, zgodnie z potrzebami miasta. Większość miast, które zgłosiły się do programu, realizuje wszystkie cele wymienione w Agendzie 2030, dlatego wybór maksymalnie trzech celów w opisie dobrych praktyk oraz zadeklarowanie jednego celu, któremu podporządkowany jest zgłoszony projekt, były dużym wyzwaniem.

Na strukturę dokumentu Plan Działań dla Miast składają się głównie cztery, spójne części:

- Wszystkie ręce na pokład – Współtwórcy Planu Działań dla Miast;
- Cele zrównoważonego rozwoju polskich miast zgłoszonych projektach;
- Planowane efekty zgłoszonych projektów;
- Dziedzictwo 11. Sesji Światowego Forum Miejskiego w Planie Działań dla Miast.



Podział ten przede wszystkim porządkuje materiał w synchroniczną całość, jednocześnie wskazując wagę jego składowych. Rozpoczęcie tekstu od listy podmiotów zaangażowanych w tworzenie dokumentu jest nieprzypadkowe. W prawie każdym z miast w opracowanie raportu zaangażowany był nie tylko lokalny koordynator z urzędu miasta lub spółki miejskiej, ale także szerokie grono innych ekspertów, naukowców, aktywistów czy po prostu mieszkańców, którym realizowane projekty są szczególnie bliskie. Umieszczenie listy ponad 200 podmiotów, na początku dokumentu jest swoistym uhonorowaniem ich ogromu pracy oraz wskazaniem, że człowiek jest najważniejszym elementem tworzącym miasto i zachodzące w nim zmiany.

## PROJEKTY

Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 zdefiniowała 17 Celów, które holistycznie definiują najważniejsze zadania, mające doprowadzić do znacznego polepszenia jakości życia. Miasta biorące udział w Programie, codziennie starają się wypełniać wszystkie z nich, jednak na potrzeby dokumentu, został wybrany projekt, który reprezentuje działania przy osiągnięciu jednego z Celów, mimo tego bardzo często przez interdyscyplinarny charakter danych projektów, znaczna ich część wskazała również cele towarzyszące.

W Celu pierwszym, którego głównym założeniem jest wyeliminowanie ubóstwa we wszystkich jego formach, działania polskich miast skupiają się na przeciwdziałaniu negatywnym zjawiskom społecznym, które najczęściej objawiają się brakiem dostatecznych środków materialnych do zaspokojenia potrzeb życiowych. Przedsięwzięcia dotyczą m.in. odpowiedzialnego gospodarowania miejskimi zasobami mieszkaniowymi, w tym budowie nowych mieszkań komunalnych, miejskich, czynszowych czy społecznych. Jak również oferowana jest pomoc przy wychodzeniu z tak zwanej spirali zadłużenia oraz wsparcie osób w kryzysie bezdomności.

Cel drugi opierający się na wizji wyeliminowania głodu oraz osiągnięciu bezpieczeństwa żywnościowego, przez lepsze odżywianie oraz promocję zrównoważonego rolnictwa, realizowany jest głównie przez wspieranie "Jadłodzielni". Zadaniem postawionym przez miasta jest wspieranie oddolnych inicjatyw na rzecz ograniczania marnotrawstwa i strat żywności, które wyrażane są między innymi przez wymianę produktów spożywczych pomiędzy mieszkańcami.

Zapewnienie wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowego życia i promocja dobrobytu to założenia Celu 3. Projekty miast wpisujące się w ten cel zakładają bardzo kompleksowe podejście do poprawy jakości zdrowia fizycznego, jak i psychicznego. Znaczna część działań zakłada tworzenie przyjaznych ludziom przestrzeni. Charakterystycznymi elementami są tereny zielone, parki, sady miejskie, jak również infrastruktura pieszo-rowerowa, kreowana w zgodzie z naturą. Powstanie



również modelowe, przyjazne i bezpieczne osiedle pełne przestrzeni wspólnych oraz odpowiedzialnego ekologicznie budownictwa. Realizacje nie wykluczają osób starszych, z myślą o których wdrażany jest program rehabilitacji, który ma na celu rozwiązanie problemów związanych z ich życiem i funkcjonowaniem w mieście. Dodatkowo część projektów wprowadza zmiany systemowe nastawione na wdrażanie gospodarki cyrkularnej, której założeniem jest nie tylko poprawa jakości powietrza, ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, czy poprawy relacji człowieka ze środowiskiem, ale również stworzenie sprawnego, innowacyjnego systemu zarządzania miastem w obiegu zamkniętym, co znacznie wpłynie za poprawę jakości zdrowia mieszkańców.

Chcąc zapewnić wszystkim edukację wysokiej jakości oraz promować uczenie się przez całe życie, czyli realizując zadania postawione w Celu 4, część miast zaczyna od stworzenia lub poprawy odpowiedniej infrastruktury wspomagającej. Powstanie nowoczesny kompleks oświatowo-rekreacyjno-sportowy; Eko szkoła, czyli miejsce edukacji, kultury oraz integracji międzypokoleniowej; "Ogród Literacki" tj. odnowiony skwer połączony z przedogródkiem biblioteki, zostaną również zmodernizowane placówki oświatowe zgodnie z audytem energetycznym. Wszystkie miasta wprowadzają również szereg nowych działań edukacyjnych o bardzo zróżnicowanej tematyce. Głównymi gałęziami na których się skupiają jest: świadomość ekologiczna, gospodarka obiegu zamkniętego, przedsiębiorczość, innowacyjność, czy ogólna aktywizacja społeczeństwa, również we współpracy międzynarodowej. Działania wprowadzane są w duchu miasta świadomego, wspomagającego wiedzę.

Osiągnięcie równości płci oraz wzmocnienie pozycji kobiet i dziewcząt jest głównym założeniem miast realizujących Cel 5. Ich działania są horyzontalne, wręcz systemowe, nastawione na stworzenie równych szans bez względu na płeć. Miasta pragną wyeliminować wszelkie formy dyskryminacji w obszarach życia zawodowego i społecznego. Główną podstawą ich działań jest Europejska Karta Równości Kobiet i Mężczyzn w Życiu Lokalnym, na podstawie, której wprowadzają własne Polityki Równościowe czy Równościowe Plany Działań, które wspomagane są szeroko pojętymi działaniami edukacyjnymi.

Cel 6, którego zadaniem jest zapewnienie wszystkim ludziom dostępu do wody oraz odpowiednich warunków sanitarnych realizowany jest przez gminy na podstawie wdrażania gospodarki cyrkularnej. Miasta wprowadzają rozwiązania odpowiedzialnego gospodarowania zasobami wodnymi, które połączone są z ograniczeniem wydatków przy jednoczesnej poprawie jakości wody i warunków sanitarnych. Inwestycje polegają na cyfryzacji i modernizacji infrastruktury wodociągowej, budowie nowych oraz poprawie stanu istniejących oczyszczalni ścieków, pompowni czy laboratoriów. Dodatkowo planowane jest wprowadzanie odnawialnych źródeł energii w celu polepszenia bilansu energetycznego oczyszczalni ścieków oraz całej gminy.



Zapewniając wszystkim dostęp do źródeł stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie, zgodnie z założeniami Celu 7, miasta wprowadzają szereg twardych inwestycji, które opierają się w znacznej mierze na zielonej energii. Ich głównym celem jest dążenie do transformacji, która będzie skutkować wzrostem samowystarczalności energetycznej oraz poprawą jakości środowiska naturalnego. Miasta, wykorzystując zasoby własne, wprowadzają: bardziej efektywne rozwiązania energetyczne dla obecnie funkcjonujących systemów ciepłowniczych, odbudowę piętrzenia na rzece do możliwości wykorzystania hydroenergetycznego, odzysk geotermalny, budowę biomasowo-gazowej ciepłowni, zwiększenie potencjału zdolności fermentacyjnych w oczyszczalni, wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych, działania ograniczające emisję zanieczyszczeń powietrza pochodzących ze spalania paliw stałych w indywidualnych instalacjach grzewczych czy zastosowania lokalnych obszarów bilansowania energii dla optymalizacji i rozwoju sieci rozproszonych. Dodatkowo w działania zaangażowana jest lokalna społeczność, organizacje pozarządowe i przedsiębiorcy. Całość przyczyni się również do rozwoju lokalnego rynku energii, a przede wszystkim poprawy bezpieczeństwa energetycznego i jakości środowiska naturalnego.

Założeniami Celu 8 są ogólny wzrost gospodarczy i zapewnienie godnej pracy. Wdrażane projekty są odpowiedzią na wyzwania związane z rozwojem przedsiębiorczości w kontekście mniejszych miast. Ich głównym problemem w charakterze danego celu są ruchy migracyjne, stąd projekty zakładają zadania związane z zatrzymywaniem mieszkańców. Opierają się na budowie nowych, przyjaznych osiedli, usprawnianiu działań i jakości instytucji publicznych, stworzeniu Wirtualnego Huba Mikrofirm czy budowie klastra energii. Dodatkowo bardzo ważną składową są działania edukacyjne polegające na wczesnej edukacji neutralnej dla klimatu, edukacji cyfrowej oraz wdrażaniu koncepcji Edukacja+Praca.

W Celu 9, którego zadania mają budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność, projekty miast są dość różnorodne i dzielą się na sfery zgodne z założeniami celu. Zaprezentowanymi zadaniami systemowymi w sferze gospodarczej są kładzenie nacisku na budowę silnego przemysłu, inwestycje w innowacje jako czynnik poprawiający produktywność, promocję zrównoważonego uprzemysłowienia oraz wzmocnienie finansowania inwestycji. Dodatkowo zaprezentowana została nowa idea strategii miasta, której głównym założeniem jest włączenie w prace jak najszerszej grupy mieszkańców, organizacji pozarządowych, szkół wyższych, instytucji naukowych i przedsiębiorstw, działających w mieście, co wkracza również w sferę innowacyjności, która została poszerzona o projekt maratonu programistycznego. Jego celem jest wdrożenie innowacyjnych i oryginalnych projektów, ale także promowanie i zachęcanie obywateli do aktywnego włączania się w życie miasta. W sferze infrastruktury, miasta zaproponowały szereg inwestycji pod postaciami: kompleksowej wymiany



oświetlenia drogowego oraz oświetlenia parkowego na oświetlenie typu LED; poprawę infrastruktury drogowej; powstanie nowoczesnego Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych z szerokim katalogiem przyjmowanych odpadów oraz utworzenie centrum edukacji ekologicznej. Dodatkowo planuje się budowę parkingów, stacji ładowania samochodów elektrycznych, zakup pojazdów elektrycznych, a także stworzenie prototypu samochodu elektrycznego dla turystów z wbudowanym Kreatorem Pobytu.

Cel 10 zakłada zmniejszanie szeroko rozumianych nierówności. Miasta skupiają się tu głównie na praktycznych działaniach społecznych, gdzie znaczna część z nich jest powiązana z terenami rewitalizacyjnymi. Projekty zakładają: szerzenie wiedzy wśród wszystkich grup społecznych na temat powstałego systemu monitoringowego dot. ochrony środowiska i zmian klimatycznych, wdrażanie mikrograntów realizowanych przez aktywistów, działaczy społecznych, grupy nieformalne i organizacje pozarządowe, które przyczynią się do prowadzenia aktywności na obszarze miasta; szereg szkoleń, podczas których zostanie podjęty temat działań mających na celu rewitalizację terenów zielonych na obszarze miasta. Bardzo ważnym elementem jest wyjście do ludzi oraz podnoszenie poczucia tożsamości lokalnej mieszkańców, dlatego część projektów składa się z działań streetworkerów czy realnym włączaniu mieszkańców do procesu realizacji inwestycji.

Zadania Celu 11 opierają się na uczynieniu miast i osiedli ludzkich bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączaniu społecznemu. Przy realizacji projektów miasta bardzo często wykorzystują proces rewitalizacji do którego podeszły bardzo horyzontalnie, zwracając szczególną uwagę na najważniejsze składowe, zaczynając od partycypacji i konsultacji społecznych. Celem projektów jest przede wszystkim budowanie przyjaznej dla środowiska, bezpiecznej, przystępnej cenowo oraz dostosowanej do potrzeb mieszkańców przestrzeni, w ramach tych działań planowane jest włączenie lokalnej społeczności w przygotowanie i wdrażanie działań. Konkretnie projekty zakładają między innymi: rewitalizację fizyczną, gospodarczą, społeczną i kulturalną śródmieścia; modernizację skweru, w kontekście stworzenia miejsca pełnego zieleni, zachęcającego do czytania i wypoczynku; rewitalizację parku; kompleksową przebudowę i rewitalizację placu rynkowego; oraz stworzenie przestrzeni przyjaznej spotkaniom społecznym i warsztatom organizowanym w ramach działalności Centrum Aktywności Społecznej. Część projektów dotknęło problemu szerzej, proponując stworzenie kompleksowej koncepcji i standardów transformacji centrum; opracowanie zintegrowanej koncepcji zagospodarowania terenu zlokalizowanego w ramach obszaru rewitalizacji miasta; przetestowanie przejścia z pozaustawowego programu rewitalizacji na gminny program rewitalizacji; czy opracowanie modelu strategicznego działania na rzecz zrównoważonego zagospodarowania miasta. Działania mają się skończyć oceną wdrażania programu rewitalizacji obszarów miejskich. Nowe miejsca będą oferować korzystającym zarówno dostępną infrastrukturę publiczną, ale także wspomagającą,



produktywną i efektywną transformację umożliwiającą rozwój inicjatyw gospodarczych, jak i działań prospołecznych. Elementami wspomianej infrastruktury są przede wszystkim komponenty ograniczające ruch samochodowy takie jak: ścieżki rowerowe, ciągi piesze, zieleń miejska oraz rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego. Dodatkowymi działaniami w kierunku osiągnięcia celu są: budowa elektronicznego, bazodanowego systemu zarządzania miastem opartego na Internecie rzeczy (IoT); diagnoza i identyfikacja, wraz z mieszkańcami, tras pieszych, które są najczęściej uczęszczane; stworzenie kompleksowej oraz komplementarnej oferty trzech instytucji: Miejskiej Biblioteki Publicznej (MBP), Stacji Biznes i Klubu Młodzieżowego oraz kampania promocyjna, której celem jest wzrost liczby mieszkańców miasta. Jest ona uzupełnieniem oferowanych przez miasto mieszkań komunalnych.

Cel 12 zakłada odpowiedzialną konsumpcję i produkcję, a projekty wprowadzane przez miasta realizują ideę zmniejszania negatywnego wpływu gospodarowania odpadami przez zmniejszenie ogólnych skutków użytkowania zasobów i poprawę efektywności takiego użytkowania. Działania również tutaj opierają się na gospodarce w obiegu zamkniętym ukazując praktyczne aspekty wdrożenia gospodarki cyrkularnej w wybranych obszarach polityki miejskiej. Zwraca się szczególną uwagę na obieg zamknięty w gospodarowaniu odpadami różnego rodzaju głównie z tworzyw sztucznych, ze szczególnym uwzględnieniem wydawanych decyzji administracyjnych. Równie ważne jest zamykanie obiegu bioodpadów, między innymi na podstawie działań badawczych nad nowymi materiałami

i technologiami w sektorze OZE. Miasta do osiągnięcia założeń wprowadzają również twarde inwestycje polegające na rozbudowie i modernizacji stałych oraz mobilnych Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych czy instalacji MBP w celu prowadzenia recyklingu organicznego oraz przygotowania do dalszych procesów strumienia odpadów zebranych selektywnie. W tym aspekcie miasta są doskonale świadome ważności wdrażania działań edukacyjnych związanych z odpowiedzialną konsumpcją i produkcją. Dodatkowo realizuje się projekty związane właśnie z odpowiedzialnym konsumpcjonizmem, polegają one na opracowaniu zasad zrównoważonego posiłku, obejmujących aspekty od zamówień publicznych po włączanie interesariuszy w planowaniu posiłków oraz ograniczaniu marnotrawstwa żywności; jak również zbiórki żywności na targowiskach, działania promocyjne, badania ilościowe i jakościowe nt. nawyków zakupowych, marnowania żywności i jej obrotu.

Miasta w ramach Celu 13 podejmują pilne działania w celu przeciwdziałaniu zmianom klimatu i ich skutkom. Zdecydowana większość projektów wyrażona jest zazielenianiem przestrzeni. Realizowane są przedsięwzięcia wprowadzające błękitno-zieloną infrastrukturę we wszelakich punktach w przestrzeni miejskiej, głównie zastępując często obecną w miastach betonozę. Między innymi na rondach, skwerach, przy ciągach komunikacyjnych, czy w pobliżu placówek oświaty.



Wprowadzane są one najczęściej na podstawie szerszych polityk miejskich i koncepcji zagospodarowania przestrzeni w mieście, a towarzyszą im kampanie edukacyjno-informacyjne. Bardzo ważnym widocznym elementem jest również: zakup nowych elektrycznych autobusów, rozbudowa siatki połączeń komunikacji miejskiej, wdrożenie systemu smogowego, ograniczanie emisji kominowej oraz edukacja ekologiczna.

Dla Celu 14 - Życie pod wodą, realizowane działania podkreślają znaczenie wód morskich jako naturalnego dobra wspólnego, niewystarczająco wykorzystywanego do tej pory. Z kolei Cel 15 - Życie na lądzie, którego zadania mają chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych wyrażane są bardzo podobnymi projektami. Skupiają się one głównie na wprowadzaniu terenów błękitno-zielonej infrastruktury, w tym łąk kwietnych, których głównym zadaniem jest poprawa bioróżnorodności. Dodatkowymi elementami są domy dla owadów, zwierząt czy byliny miododajne. Projekty uzupełnione są elementami rekreacyjno-sportowymi, które w jak najmniejszym stopniu ingerują w środowisko. Powstanie również fiszka projektowa dotycząca szeroko rozumianego zielonego rozwoju, współpracy samorządów i społeczności, tak by zaprzestać degradacji środowiska.

Promocja inkluzyjnego społeczeństwa, pokój, sprawiedliwość i silne instytucje to zadania Celu 16. Projekty, które się weń wpisują zapewniają przejrzystą informację i dialog między władzami a mieszkańcami. Włączają wszystkie grupy społeczne, w tym w szczególności osób z niepełnosprawnościami w kształtowanie nowoczesnego miasta i utrwalanie aktywnych postaw społecznych. Identyfikują rezerwy i wyzwania w poszczególnych jednostkach sąsiedzkich danej gminy, by wspólnie z mieszkańcami przy pomocy różnych metod partycypacyjnych zidentyfikować potencjały oraz określić priorytety rozwoju dla sołectw i osiedli. Równie ważne jest dbanie o wspólne dziedzictwo historyczne ukazujące tragedię wojny, dlatego realizowany jest projekt przebudowy i rozbudowy Muzeum Woldenberczyków na rzecz rozwoju transgranicznej współpracy. Miastom nie umykają także ważne kwestie proceduralno-formalne, jak odpowiedni dostęp do informacji o wysokości stawek podatku od nieruchomości na obszarach rewitalizacji, dzięki czemu zwiększają wiedzę i świadomość obywateli oraz poczucie ich bezpieczeństwa w relacji z władzami.

Ostatni Cel 17 dotyczy partnerstwa na rzecz celów. Działania w nim zawarte to przede wszystkim wielopłaszczyznowa, lokalna, regionalna i międzynarodowa współpraca. Miasta realizują ją między innymi w formie angażowania młodzieży w sprawy miasta, by nadać dynamiki sprawom i szerszego spojrzenia na działania w zakresie zrównoważonego rozwoju, jak również realizacją kompleksowy program będący podsumowaniem planowanych działań związanych z prowadzeniem skoordynowanej i skutecznej polityki proekologicznej obejmującej wszystkie aspekty życia.





## EFEKTY

Projekty przedstawione w dokumencie “Plan Działań dla Miast” składa się w holistyczną całość prowadzącą nas do lepszego jutra. Wyjątkową cechą dokumentu jest indywidualny rys zgłoszonych projektów przy jednoczesnej wspomnianej spójności. Efekty wyżej przedstawionych działań zaprezentowane zostały w dokumencie w formie zwartej tabeli. Podzielona jest ona na produkty oraz rezultaty przypisane do każdego celu. W tym miejscu brak jest podziału na konkretne miasta. Wynika to z chęci ukazania solidarności oraz wspólnoty przy osiąganiu zamierzonych celów jako jeden organizm. Dodatkowo poprzez interdyscyplinarne podejście wielu projektów, produkty oraz rezultaty poszczególnych miast znacznie się pokrywają.

Efektami są wszelakie: analizy, aplikacje, budowy oraz przebudowy, certyfikaty, debaty, dotacje, działania edukacyjne, fora, inwestycje, kampanie, koncepcje, konkretne inwestycje i realizacje, likwidacje, modernizacje, oferty, opracowania, platformy, programy, prototypy, systemy, szkolenia, warsztaty, wdrożenia, wytyczne, zajęcia oraz założenia. Mnogość rozwiązań wskazuje na holistyczność i interdyscyplinarność opracowania, którego rezultaty przyczyniają się do osiągnięcia Modelowej lokalności.

## DZIEDZICTWO

W ramach Planu Działań dla Miast miasta miały możliwość zwiększenia swojego wkładu poprzez przygotowanie informacji na temat deklaracji kierunku dalszego działania w ramach Dziedzictwa WUF11 (WUF11 Legacy) w latach 2023-2024 oraz rekomendacji na bazie doradztwa.

Znaczna część miast wykorzystała tę możliwość. W zależności od zgłoszonego projektu lub działań wpisujących się w poszczególne Cele Zrównoważonego Rozwoju Organizacji Narodów Zjednoczonych miasta zadeklarowały bardzo różnorodne kierunki dalszego działania w ramach dziedzictwa WUF11.

Należą do nich:

- dalsze działania miast dotyczące przemian w przestrzeni miejskiej oraz kształtowania programu rozwoju obszarów;
- działania skierowane w celu ochrony środowiska, realizacji ekologicznych rozwiązań oraz rozwoju terenów zieleni miejskiej;
- działania skierowane w celu rozwoju i poprawy jakości życia lokalnej społeczności, aktywności obywatelskiej i partycypacji społecznej;



- działania związane z opracowywaniem spójnego systemu zarządzania dokumentami wykonawczymi i projektami w mieście oraz monitoringu i ewaluacji realizacji dokumentów strategicznych;
- działania skupione na edukacji w zakresie wspierania innowacyjności oraz promowania zrównoważonego uprzemysłowienia;
- wytyczne związane z działaniami społecznymi;
- działania dotyczące polityki mieszkaniowej;
- akcje edukacyjno-informacyjne skierowane zarówno do bezpośrednich odbiorców projektów jak i mieszkańców;
- rekomendacje na bazie doradztwa, dotyczące miękkich wytycznych i wskazówek, które będą mogły być zaadaptowane do warunków lokalnych;

Dodatkowo szereg miast przedstawiło wytyczne wynikające bezpośrednio z realizacji swoich projektów. Całość składa się na bazę wiedzy, która może zostać wykorzystana przez inne jednostki administracyjne, a przekazane doświadczenia mogą być elementem skalowalnym dla innych miast czy regionów.

Dodatkowo obok zaplanowanych działań miast istotnym komponentem Dziedzictwa 11. Sesji Światowego Forum Miejskiego jest Narzędziownik dla społeczności lokalnych, który również powstaje w ramach programu „Plan Działań Dla Miast. Modelowa Lokalność”. Narzędziownik ma stanowić z jednej strony – internetową encyklopedię dla mieszkańców, zawierającą bazę wiedzy dotyczącą tego jak mogą wpływać na przestrzeń miejską oraz na procesy zarządzania miastem (w formule wiki), a z drugiej – platformę wymiany doświadczeń oraz możliwości komunikowania się pomiędzy mieszkańcami, społecznikami i aktywistami miejskimi.